رسانه‌ها، مطبوعات و زیست‌بوم دیجیتال فارسی‌زبان در اتریش (ویراست اول)

۱. درآمد: کارکرد دوجانبه و استراتژیک رسانه‌های دیاسپورا

رسانه‌های متعلق به جوامع دیاسپورا، همواره واجد یک کارکرد دوجانبه و استراتژیک هستند: از یک سو وظیفه بازتاب دادن صدای اقلیت و مطالبات آن‌ها را در اتمسفر چندفرهنگی جامعه میزبان بر عهده دارند، و از سوی دیگر، به عنوان شریان‌های اصلی حفظ پیوندهای زبانی، فرهنگی و هویتی در درون جامعه مهاجر عمل می‌کنند. تاریخچه رسانه‌های فارسی‌زبان در اتریش، ویترینی جذاب از یک انقلاب شگرف فناوری‌محور در شیوه ارتباطات انسانی است.

۲. رسانه‌های فارسی‌زبان در اترش: از مطبوعات چاپی تا رادیوهای چندزبانه

در دهه‌های پایانی قرن بیستم، مطبوعات چاپیِ محدود، شب‌نامه‌ها و بولتن‌های محلی که با امکانات حداقلی تولید می‌شدند، تنها ابزار ارتباطی و اطلاع‌رسانی ایرانیان اتریش به شمار می‌رفتند. در گام تکاملی بعدی، با توسعه پلتفرم‌های اجتماعی در اتریش، برنامه‌های رادیویی فارسی‌زبان در بستر شبکه‌های مستقلی مانند «۹۴.۰ Radio Orange» در وین (بزرگ‌ترین رادیوی دموکراتیک و چندزبانه اتریش) متولد شدند [۱]. این رادیوها فرصتی بی‌بدیل برای طرح چالش‌های قانونی، پخش موسیقی آلترناتیو و معرفی ادبیات معاصر ایران به مخاطبان بومی و مهاجر فراهم کردند.

۳. عصر مدرن و پدیده فراملی‌گرایی در پلتفرم‌های دیجیتال

دگرگونی بنیادین در این زیست‌بوم با ظهور Web ۲.۰ و شبکه‌های اجتماعی رخ داد. امروزه شبکه‌ای درهم‌تنیده از گروه‌های تلگرامی، صفحات اینستاگرامی و پادکست‌های تخصصی که توسط ایرانیان مقیم وین، گراتس و لینتس اداره می‌شوند، کارکرد رسانه‌های سنتی را تصاحب کرده‌اند. این پلتفرم‌ها بستری برای مبادله آنی اطلاعات مربوط به مسکن، بازار کار، قوانین اقامتی و همبستگی‌های مدنی هستند. این تحول سبب شده تا پدیده «فراملی‌گرایی» (Transnationalism) تقویت شود؛ به این معنا که ایرانیان وین همزمان در دو جغرافیای ذهنی تنفس می‌کنند [۲]. با این وجود، این تکثر و سرعت بالای تولید محتوا، چالشی خطرناک به نام «اینفودمی» یا همه‌گیری اطلاعات غلط (Infodemic) را پدید آورده است [۳]. نشر اطلاعات حقوقیِ غیرمستند و تجربیات شخصی تعمیم‌یافته در فضای مجازی، به ویژه برای پناهجویان و دانشجویان تازه‌وارد، گاه به اشتباهات اداری جبران‌ناپذیری منجر می‌شود.

٤. جمع‌بندی: ضرورت ارتقای سواد رسانه‌ای و نقش مراجع اعتبارسنجی

گذار پرشتاب زیست‌بوم رسانه‌ای ایرانیان اتریش از مطبوعات کاغذی و امواج رادیویی به شبکه‌های هوشمند و غیرمتمرکز مجازی، مرزهای جغرافیایی با وطن را از میان برداشته و همگرایی اجتماعی را تسریع کرده است. اما این فضای بی‌کران نیازمند ارتقای سواد رسانه‌ای است؛ نهادهای مدنی باید به عنوان مراجع اعتبارسنجی، در برابر سیل اطلاعات تاییدنشده نقش‌آفرینی کنند تا این ابزار قدرتمند به ضد خود تبدیل نشود.

منابع و مآخذ

- [1] Radio Orange 94.0: «Freies Radio Wien — Sendungsprogramm und Archiv». (2024).
- [2] Georgiou, Myria: «Diaspora, Identity and the Media: Diasporic Transnationalism». 2006.
- [3] Karim, Karim H.: «The Media of Diaspora: Mapping the Globe». Routledge, 2003.